

Esbigassar maestr. «espentolar, esbandir» (GaGirona, p. 286). Bearn. *biguï* «barre dans la cabane des bergers» (Aspa), Rohlfs, *RLiR* VII, 150.

¹ Del temps de la decadència tenim unes dècimes del mallorquí Benet Espanyol, any 1541: «Ò nafra sagrada — que'l peccat desliga / --- feu que yo conega — dels meus ulls la *biga* / y feu mos delictes — ab dolós los diga ---», JMBover, *Bibl. Escr. Bal.* I, 256.8.7. «*Biga* de càrrec: tignum; *biga* de dos pessés: trabs, -bis», On. Pou, a. 1575, *Thes. Pu.*, 151. — ² L'única excepció trobada és la que he citat d'Andreu el Capellà, però els textos publicats per Amadeu Pagès solen ser poc curiosos; cf. més amunt *vasta* per *basta*. — ³ Aquest diccionari defineix «petite poutre longue et grêle». En l'ALF, ¹⁵ mapa 1066 (*potéau*), apareix al llarg de la costa mediterrània. — ⁴ Llevat només de Nièvre i Morvan *bigue*, *bigau*. És la mateixa raó que hi hauria per rebutjar l'altra etimologia de Rohlfs, de tota manera inversemblant, que voldria derivar d'això l'ocità i català *bigòs* (*bigot*) «bident, hoyau». Potser més aviat *BISOCU, derivat de soccu 'rella' — per al qual cf. *ARom.* VI, 211 — amb dissimilació com en *biassa/beaces* < BISACCIA i g secundària — en lloc de *biòs*, com diuen a Besalú, *DAG.* — com en *pre-gon* < *preon* PROFUNDUS; ço que almenys tindria l'avantatge d'explicar la terminació -òs. — ⁵ Contra l'opinió de Fouché res no té a veure amb *biga* el balear *biuló* que vol dir el mateix que el cat. comú *balldó*, i n'és una mera variant fonètica, pel canvi normal de LD en *ul*, veg. *BALDA* (*baula*). — ⁶ D'ací Salvioni (*RIL* XLIX, 849) voldria derivar el cors *vibulà* «catata di legne» (i *vibulù* 'reunir objectes'), a base d'un diminutiu *BIGÜLA, idea evidentment problemàtica, i que de tota manera no aportaria llum al nostre problema ni si se li trobessin més punts de suport. — ⁷ Tampoc no crec que puguem dar importància a Ancona *biga* «piccia» (o sigui «due paní attaccati», Trieste i Istria *biga* 'panet oval a manera de tortell', 'vulva', estudiat per Goidanich i el *REW*. Si realment això es relaciona amb el ll. *bigae* 'parella de cavalls' ha de ser per mitjà de l'it. literari *biga*, cultisme emprat amb el mateix sentit, i així com així no ens il·lustra sobre l'origen del nostre *biga*. És probable que també sigui italiana ⁴⁵ d'aquesta procedència el nostre *bigota* 'tros rodó de fusta amb forats al mig, usat, a manera de politgeta, per fermar certes peces del cordam d'una nau' [Ja 1331, *AlcM*; «24 talles --- e quatre *bigotes* castellanés xiques e quatre pasteques», invent. barceloní de 1489, Moliné, *Consolat de Mar*, p. 370], que nosaltres transmetèrem al cast. *vigota* [c. 1573, E. de Salazar, i també documentat en Ga. de Palació i en un doc. de c. 1620, veg. *DCEC* I, 733a 40ss.]: de l'it. *bigotta* [1268], car com posa de rellu el *Diz. di Mar.*, les *bigotes* van sempre a parelles («deux pommes de racage» en un ms. provençal del S. XVIII, Jal, 291a, i veg. el gravat allí p. 403b). No té fonament en cap sentit derivar-lo del fr. *bique* 'cabra' com fa Spitzer, *ZRPh.* XLI, ⁶⁰

190. — ⁸ Equiparant-ho amb aquest *BIGELLU, *GdDD*, 1032a suposa que el fr. *bielle* resulti d'un llatí vulgar *BIGELLA, diminutiu de l'ètimon de *biga*: però comença per ser molt poc versemblant aquesta hipòtesi per a un mot com *bielle*, mer tecnicisme i no documentat abans de mj. S. XVIII. Encara ho és menys el procés semàntic que ell imagina per explicar *biga*: 'carro' > 'carcassa' > 'biga'. — ⁹ No és al meu abast la *Histoire des Troubadours* de Millot on es va publicar (III, 593) aquesta poesia; ni l'estudi d'Anglade en *Bull. Com. Arch. de Narbonne*, vol. V, sobre l'obra de Bernart Alanhan. — ¹⁰ Segons el *Historic Dictionary of Albanian* de Stuart Mann «bier, carrier on two poles», «rustic bridge», «fowlpen»; l'acc. «plough-beam» figura en el diccionari de l'albanès septentrional (dialecte tosk) de Bashkim. És clar que no és possible semànticament de partir del ll. VICUS 'barri', com voldria Gustav Meyer. — ¹¹ L'albanès (*vig* i variants correspondrien a un masculí *VIGU (o *VIGU), mentre que les formes en -d i en -s postulen una base amb -A com la catalana. És corrent que l'albanès distingeixi entre v- i b- (si doncs no les confon com a m-), però no hi manquen casos de v-segundària: *varieja* 'barrilet', *vali* 'nunci' (< it. *vali* 'funcionari públic') i el fet de trobar-se ací les variants macedònies, albaneses i brescianes amb b-indueix a creure que ací tenim un cas d'aquests. — ¹² Parlant de calçat «a la mitja hora / de dur-les me trop / cansat com un ase, / que en el molí mol; / tenir em pareixia / els peus dins dos corns, / closques de tortuga, / ceps o *bigalots*», P. d'A. Penya *Po. Pop.*, p. 58. — ¹³ «L'ús d'*embigats* per compte de voltes que es troba en alguns dels nostres temples», «Santa Agueda, miracle de gentilesa, la del bellíssim *embigat* y de l'incomparable cloquer», Milà i F., *Obr. Cat.*, ed. Gili, pp. 193, 194.

BIGAM, pres del ll. *bigamus*, i aquest, alteració de *digamus* per influència del prefix llatí *bi-* 'doble'; *digamus* prové del gr. *διγαμος* 'bigam', derivat de *γαμειν* 'casar-se' amb el prefix *δι-* 'doble'. □ 1.ª doc.: S. xv.

En la *Suma de Collacions* (ms. S. xv, *Bibl. Univ. Bna.*) apareix la forma alterada *bigant* («qui vol dir que ha dues mullers», *DAG, DBal.*): *bigants* grafia ultracorrecada de *bigans* = *bigams*; però que aquesta era usual es dedueix de l'abstracte *bigàmia* (avui *bigàmia*) usat per Jaume Roig en rima (*Spill*, 15631) pel mateix temps. De formació paral·lela són *poligam*, grec *πολύγαμος* i *poligàmia*, formats amb *πολύς* 'molt'.

BIGARRAT, 'de molts colors diferents i discordants', del mateix origen que el fr. *bigarré* id., i segurament pres d'aquest o de la llengua d'Oc; mot que irradia a les altres romàniques des d'una part de França, d'etimologia i d'història incertes, car no està ben aclarit ni quina seria aquesta regió francesa, potser del Sudoest, i l'ètimon resta obscur. □ 1.ª doc.: document de 1532 (*AlcM*).